

Lausunto: Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelma 2024-2027

HELSINGIN DIAKONISSALAITOKSEN SÄÄTIÖ SR:N LAUSUNTO

Diakonialaitos kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto asiakirjasta ”Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelma 2024-2027”. Lausunto perustuu kolmannen sektorin asemaan palvelujärjestelmässä ja Diakonissalaitoksen väkivaltaisen ekstremismin ja radikalisoitumisen vastaisessa EXIT-työssä saatuihin käytännön kokemuksiin.

Diakonissalaitos on yleishyödyllinen säätiökonserni, joka rakentaa oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa. 157-vuotias säätiö tarjoaa yhdessä yhteiskunnallisen yrityksen Rinnekodit kanssa vaikuttavia sosiaali- ja terveystalvakuja erityistä tukea tarvitseville ihmisille. Toiminnasta saadulla tuotolla tuemme kaikkein haavoittuvammassa asemassa olevia yleishyödyllisen työmme kautta.

Johdanto

Kolmannen sektorin rooli on vahva väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin torjunnassa. Toimenpideohjelma huomioi hyvin eri sektoreiden toiminnan koordinoinnin tarpeen. *Työn jatkuvuuden ja pitkäjänteisyyden näkökulmasta vaikuttavien käytäntöjen rahoitus tulee turvata tulevaisuudessa.*

Toivomme, että toimenpideohjelman viimeistelyssä kiinnitetään huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

1. On ymmärrettävää, että viranomaiset haluavat jakaa tilannekuvan toimintaympäristöstä. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että mietitään tapoja, kuinka tilannekuva tulee jaetuksi myös kolmannen sektorin toimijoille silloin, kun se edistää ennaltaehkäisevää toimintaa.
2. Tunnetaitojen vahvistaminen tulee huomioida vuorovaikutustaitojen ja medialukutaidon rinnalla.
3. Ehdotettuihin toimenpiteisiin tulee lisätä läheisten roolin merkitys voimavarana, kun tehdään ennaltaehkäisevää työtä.

Seuraavaksi käsitellään yksityiskohtaisempia huomioita toimenpideohjelmasta.

Erityiset huomiot

- Toimenpideohjelman aikana *digitaalisen toimintaympäristön sekä uusien teknologioiden merkitys yksilöiden, yhteisöjen, yhteiskuntien ja globaalissa kehityksessä tulee entisestään kasvamaan*. Tekoälyn nopea kehitys yhteiskunnan eri osa-alueilla tulee vaikuttamaan merkittävästi sekä toimintaympäristöön kuin ihmisten elämään. Tämä avaa sekä mahdollisuuksia että uhkia väkivaltaisen radikalisoitumisen ennalta ehkäisyn ja torjunnan näkökulmasta. Esimerkiksi lisääntyvät mahdollisuudet mis- ja disinformaation tuottamiseen vaikuttavat ihmisten käsityksiin ja toimintaan. *Haluamme kiinnittää huomiota näiden asioiden ennakoivaan huomioimiseen toimenpideohjelmassa*.
- Toimenpideohjelman yksilötyön kuvauksessa (toimenpide 42) nostetaan hyvin esiin perheiden ja läheisten vaikutus, mutta läheiset näyttäytyvät palvelun kohteina, eli läheisensä väkivaltaisesta radikalisoitumisesta kärsivinä tai sen mahdollistajina. Näkemyksemme mukaan *läheisten roolia aktiivisina toimijoina tulisi korostaa niin ennaltaehkäisevässä kuin torjuvassa työssä*. Läheisten tukemiseen tulee suunnata myös resursseja.
- Ennaltaehkäisevälle työlle merkittävä sosio-emotionaalinen osaaminen huomioidaan hyvin vuorovaikutustaitojen ja esimerkiksi medialukutaitojen osalta. Ohjelma ei huomioi tunnetaitojen vahvistamista. *Ehdotamme lisättäväksi tunnetaitojen vahvistamisen erityisesti nuorten kanssa tehtävässä työssä*. (Toimenpide 34 ja 35).
- Kolmannen sektorin rooli väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa on huomioitu hyvin. Sivulla 15 todetaan, että järjestötahojen toiminta riippuu tarjolla olevasta rahoituksesta. Toimenpiteissä (13) todetaan, että lisätään kansallisen tason koordinaatiota. *Rahoituksen lisääminen ja mahdollisen pysyvän rahoituksen takaaminen on tärkeää, jotta työn pitkäjänteisyys, johon ehdotuksessa viitataan, on mahdollista*.
- Kolmas sektori tulee nähdä tärkeänä toimijana kansallisten toimenpiteiden seuraavissa kohdissa, joissa sitä ei ole vielä mainittu: 17, 19, ja alueellisen tason toimenpiteissä: 30, 31 ja 32.
- On hienoa, että nuorten osaamista väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä halutaan hyödyntää aiempaa enemmän (toimenpide 14). *Tärkeää on, että erilaisista taustoista tulevat ja erilaisissa elämäntilanteissa elävien nuorten ääni tulee kuulluksi*. Mukaan tulee

ottaa myös niitä nuoria, joilla on ymmärrystä toimintaympäristöstä tai jotka ovat altistuneet sille.

- Nuorten ja nuorten aikuisten osallistumisen ja osallisuuden edistäminen on tärkeää (toimenpide 38 ja 39). *Tarvitaan myös keinoja löytää ne nuoret, jotka eivät ole kiinnostuneita esimerkiksi nuorisotyön tai muiden toimijoiden tarjoamista mahdollisuuksista ja joiden ääni jää kuulumatta.* Huomiota tulee kiinnittää myös työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten ryhmään (NEET-nuoret).
- Toimenpideohjelmassa mainitaan lukuisia toimintamalleja. Niiden käyttöönoton ja levittämisen sekä muun tiedonjaon helpottamiseksi *ehdotamme lisätoimenpiteeksi selvitystyötä tiedonjakamisen alustan perustamisesta* sekä viranomais- että muiden toimijoiden käyttöön.
- Toimenpiteessä 3 kuvataan viranomaiskäyttöön laadittavaa tilannekuvaa (s. 17). *Olisi hyvä jakaa ilmiöihin ja trendeihin liittyvää tilannekuvaa myös kolmannen sektorin ja tutkijoiden kanssa, vaikka uhiin ja turvallisuustilanteeseen liittyvää tilannekuvaa ei voisi jakaa kaikille.*
- Yksilötason työskentelyä kuvaavassa alaluvussa sivulla 30 viitataan taistelualueelta palaaviin ja kiinnitetään erityistä huomiota taistelualueelta palaavien lapsiin, joille tulee taata erityistuki. Diakonissalaitoksen Psykotraumatologian keskus on toiminut yli 30 vuotta ja siellä on erityistä osaamista sotatraumoista myös lasten ja nuorten näkökulmista. Tämän tyyppisten toimintojen rahoitus tulee vakiinnuttaa. *Valtion tulee turvata rahoitus sotatraumatologiselle erityistuolle.* Toiminta ei voi olla epävarmojen hanketukien varassa.
- Yksilötason työskentelyssä tavoitetaan erityisryhmiä kuten paperittomia ja ihmiskaupan uhreja. Riski radikalisoitua voi olla näihin ryhmiin kuuluvilla muita suurempi. Näiden ryhmien kanssa työskentelevien tulee olla mukana verkostoissa, jotka vastaavat väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisystä ja torjunnasta.

Diakonissalaitos 13.6.2024

Terhi Laine, johtaja, kehittäminen ja hankkeet

terhi.laine@hdl.fi 0400 237 775